

Review article

Akademik Erteleme Davranışı Üzerine Bibliyometrik Bir İnceleme

A Bibliometric Study on Academic Procrastination

Beyza Sıla Güleğlen ^a & İsmail Satmaz ^{b,*}

^a Department of Education Sciences, Institute of Graduate Education, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Türkiye

^b Department of Education Sciences, Faculty of Education, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Türkiye

Özet

Bu araştırmanın amacı, akademik erteleme davranışı üzerine 1995–2025 yılları arasında yayımlanan bilimsel makaleleri bibliyometrik göstergeler aracılığıyla inceleyerek alanın gelişim eğilimlerini ortaya koymaktır. Araştırma, nicel yöntem ve betimsel bibliyometrik araştırma deseniyle yürütülmüştür. Veri kaynağı olarak Web of Science veri tabanı kullanılmış; “academic procrastination” anahtar sözcüğüyle yapılan tarama sonucunda yayın türü makale, yayın dili İngilizce ve kategori “Education ve Educational Research” olacak şekilde sınırlandırma yapılmıştır. Bu ölçütler doğrultusunda 229 makale analiz kapsamına alınmıştır. Veriler VOSviewer yazılımı aracılığıyla analiz edilmiş; yayın yılı, atıf sayısı, toplam bağlantı gücü, yazar, dergi, üniversite, ülke ve anahtar kelime değişkenleri açısından değerlendirilmiştir. Bulgular, akademik erteleme konusundaki yayınların özellikle 2011 yılından sonra artış gösterdiğini, 2020 sonrası dönemde ise bu artışın belirgin biçimde hızlandığını ortaya koymuştur. Ülke düzeyinde Çin Halk Cumhuriyeti yayın ve atıf sayısı bakımından öne çıkarken, Türkiye toplam bağlantı gücü açısından dikkat çekici bir konuma sahiptir. Anahtar kelime ve özet terimi analizleri, alanın akademik erteleme, akademik başarı, öğrenci ve çalışma kavramları etrafında yapılandığını göstermektedir. Sonuç olarak akademik erteleme, yalnızca bireysel bir çalışma alışkanlığı sorunu değil; akademik başarı, öz-düzenleme, motivasyon ve psikolojik iyi oluşla ilişkili çok boyutlu bir araştırma alanı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademik Erteleme, Bibliyometrik Analiz, Web of Science, Vosviewer, Akademik Başarı

Abstract

The purpose of this study is to identify trends in the field by analyzing scientific articles published between 1995 and 2025 on academic procrastination using bibliometric indicators. The study was conducted using a quantitative method and a descriptive bibliometric research design. The Web of Science database was used as the data source; the search, conducted using the keyword “academic procrastination,” was filtered to include articles published in English under the categories “Education” and “Educational Research.” Based on these criteria, 229 articles were included in the analysis. The data were analyzed using the VOSviewer software and evaluated in terms of publication year, number of citations, total link strength, author, journal, university, country, and keyword variables. The findings revealed that publications on academic procrastination increased significantly, particularly after 2011, and that this increase accelerated markedly in the period following 2020. At the country level, the People’s Republic of China stands out in terms of the number of publications and citations, while Turkey holds a notable position in terms of total link strength. Keyword and abstract term analyses indicate that the field is structured around the concepts of academic procrastination, academic

* Corresponding author:

İsmail Satmaz is an Assistant Professor in the Department of Educational Sciences at Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Türkiye. His research interests include curriculum and instruction, teacher education, educational sciences, and educational technology. He has lived, worked, and studied in Çanakkale, Türkiye.
Email: ismailsatmaz@comu.edu.tr

achievement, students, and work. In conclusion, academic procrastination is not merely a matter of individual study habits; it is considered a multidimensional field of research linked to academic achievement, self-regulation, motivation, and psychological well-being.

Keywords: Academic Procrastination, Bibliometric Analysis, Web of Science, Vosviewer, Academic Success

Received: 26 May 2026 * **Accepted:** 18 August 2026 * **Published:** 25 August 2026

GİRİŞ

Öğrencilerin akademik yaşamlarında yerine getirmeleri gereken birçok sorumluluk bulunmaktadır ancak bu sorumlulukların bazı durumlarda planlanan zamanda yerine getirilmediği ve ertelendiği görülmektedir. Akademik erteleme davranışı, öğrencilerin yerine getirmeleri gereken akademik görevleri, olası olumsuz sonuçlarının farkında olmalarına rağmen bilinçli biçimde geciktirmeleri olarak tanımlanmaktadır (Steel, 2007). Bu yönüyle akademik erteleme, yalnızca görevlerin zamanında tamamlanmaması ya da zaman yönetimi becerilerindeki yetersizliklerle açıklanabilecek basit bir çalışma alışkanlığı sorunu değildir. Bunun aksine öz-düzenleme, motivasyon, akademik kaygı, öz yeterlik, görevden kaçınma ve duygusal düzenleme gibi çok boyutlu psikolojik süreçlerle ilişkili karmaşık bir davranış örüntüsüdür (Steel ve Klingsieck, 2016). Solomon ve Rothblum (1984), akademik ertelemenin özellikle dönem ödevi yazma, sınavlara çalışma, okuma görevlerini tamamlama ve akademik-idari sorumlulukları yerine getirme gibi öğrencilik yaşamının temel bileşenlerinde yaygın biçimde görüldüğünü ortaya koymuştur. Bu bağlamda akademik erteleme, öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımını, akademik performansını ve eğitimsel hedeflerine ulaşma düzeyini doğrudan etkileyen önemli bir araştırma alanı hâline gelmiştir.

Erteleme davranışının kuramsal olarak en güçlü açıklamalarından biri, bu davranışın öz-düzenleme başarısızlığı olarak ele alınmasıdır. Öz-düzenleme, bireyin hedef belirleme, dikkatini sürdürme, davranışlarını izleme, duygularını yönetme ve performansını akademik amaçlara uygun biçimde düzenleme kapasitesiyle ilişkilidir (Boekaerts, 1997; Pintrich, 2004; Zimmerman, 2002). Akademik erteleme ise bu düzenleyici süreçlerin aksaması durumunda ortaya çıkmakta; öğrenci kısa vadeli rahatlama, kaygıdan kaçınma ya da hoş olmayan görevleri geciktirme eğilimi nedeniyle uzun vadeli akademik hedeflerini erteleyebilmektedir (Senécal vd., 1995; Steel, 2007). Van Eerde'nin (2003) meta-analiz çalışması da erteleme davranışının kişilik özellikleri, motivasyonel etkenler ve akademik performans gibi birçok değişkenle ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu nedenle erteleme, tek bir nedene indirgenebilecek basit bir davranış olarak değil, farklı bireysel ve akademik değişkenlerle birlikte ele alınması gereken çok boyutlu bir yapı olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla akademik erteleme davranışı, öğrencinin yalnızca “çalışmayı sonraya bırakması” değil, aynı zamanda hedefe yönelme, öz-

kontrol, öz yeterlik ve akademik sorumluluk alma süreçlerinde yaşadığı güçlüklerin davranışsal bir yansımasıdır.

Literatürde akademik ertelemenin en sık ilişkilendirildiği değişkenlerden biri akademik başarıdır. Yapılan çalışmalar, erteleme eğilimi yüksek olan öğrencilerin derslere hazırlanma, ödevleri zamanında tamamlama, sınavlara düzenli çalışma ve öğrenme sürecini planlama konularında daha fazla güçlük yaşadığını göstermektedir (Tice ve Baumeister, 1997; Tuckman, 1991). Kim ve Seo'nun (2015) meta-analizi, erteleme ile akademik performans arasında genel olarak olumsuz bir ilişki bulunduğunu ve bu ilişkinin kullanılan erteleme ölçme araçlarına, performans göstergelerine ve örneklem özelliklerine göre değişebildiğini ortaya koymuştur. Benzer şekilde Richardson, Abraham ve Bond (2012), akademik başarıyı etkileyen değişkenleri inceledikleri meta-analiz çalışmalarında erteleme davranışının akademik performans üzerinde olumsuz etkileri olduğunu belirtmiştir. Klassen ve Kuzucu (2009) ise farklı kültürel bağlamlarda yürüttükleri araştırmada akademik erteleme düzeyi yüksek öğrencilerin akademik görevlerini yerine getirmede daha fazla güçlük yaşadıklarını ortaya koymuştur. Bu bulgu, akademik ertelemenin yalnızca bireysel bir tercih ya da geçici bir çalışma alışkanlığı olmadığını; ölçme, bağlam ve öğrenci özellikleriyle birlikte ele alınması gereken çok katmanlı bir akademik sorun olduğunu göstermektedir. Benzer biçimde, Tice ve Baumeister (1997) ertelemenin kısa vadede stresi azaltıyor gibi görünse de dönem sonuna doğru daha yüksek stres, daha fazla sağlık sorunu ve daha düşük akademik performansla ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Akademik ertelemenin önemli belirleyicilerinden biri öz yeterliktir. Öğrencilerin akademik görevleri başarıyla yerine getirebileceklerine ilişkin inançları zayıfladığında, görevleri başlatma ve sürdürme olasılıkları azalmakta; bu durum erteleme davranışını güçlendirmektedir. Klassen vd. (2008), lisans öğrencileriyle yürüttükleri araştırmada öz-düzenlemeye yönelik öz yeterliğin akademik ertelemenin güçlü bir yordayıcısı olduğunu göstermiştir. Başka bir ifadeyle, öğrencinin “bu görevi başarabilirim” inancı kadar “kendimi bu görevi yapmak için düzenleyebilirim” inancı da erteleme eğiliminin açıklanmasında önem taşımaktadır. Wäschle vd. (2014) ise akademik erteleme, öz yeterlik ve hedefe ulaşma algısı arasında döngüsel ilişkiler bulunduğunu; düşük hedef başarısının ertelemeyi artırdığını, ertelemenin de sonraki hedef başarısını ve öz yeterlik algısını olumsuz etkileyebildiğini ortaya koymuştur. Bu nedenle akademik ertelemenin azaltılmasına yönelik müdahalelerde zaman yönetimi becerilerinin yanı sıra öz-düzenleme, hedef izleme ve öz yeterlik geliştirme stratejilerine de yer verilmesi gerekmektedir. Bu bulgular, akademik ertelemenin azaltılmasında öz yeterlik algısının güçlendirilmesinin önemli bir müdahale alanı olduğunu göstermektedir.

Akademik erteleme aynı zamanda öğrencilerin psikolojik iyi oluşu ile yakından ilişkilidir. Erteleme davranışı, öğrencilerde suçluluk, kaygı, stres, yetersizlik algısı ve düşük benlik saygısı gibi psikolojik sonuçlara yol açabilmektedir (Rozental ve Carlbring, 2014). Sirois ve arkadaşları (2003), ertelemenin yalnızca akademik sonuçlarla değil, stres ve sağlık davranışlarıyla da ilişkili olduğunu göstermiştir. Bu durum, akademik ertelemenin eğitim psikolojisi bağlamında olduğu kadar öğrenci

sağlığı ve psikolojik danışma hizmetleri açısından da ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Türkiye bağlamındaki araştırmalar da bu genel eğilimi desteklemektedir. Uzun Özer vd. (2009), Türk üniversite öğrencileri arasında akademik ertelemenin yaygınlığını ve nedenlerini incelemiştir; Klassen ve Kuzucu (2009) ise Türkiye’de ergenlerde akademik ertelemenin motivasyonel değişkenlerle ilişkili olduğunu göstermiştir. Balkıs ve Duru (2016), akademik ertelemenin öz-düzenleme başarısızlığı, akademik yaşam doyumu ve duyuşsal iyi oluşla ilişkisini inceleyerek bu davranışın yalnızca akademik performans değil, öğrencinin akademik yaşantıya ilişkin memnuniyeti ve psikolojik uyumu açısından da önemli olduğunu vurgulamıştır. Türkiye’de gerçekleştirilen çalışmalar birlikte değerlendirildiğinde, akademik ertelemenin yalnızca akademik performansla ilişkili olmadığı; motivasyon, öz düzenleme, yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş gibi değişkenlerle de yakından bağlantılı olduğu görülmektedir. Bu durum, akademik erteleme davranışının çok boyutlu bir yapı olarak ele alınması ve öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal özellikleriyle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Son yıllarda akademik erteleme araştırmaları, yalnızca ertelemenin nedenleri ve sonuçları üzerine odaklanmakla kalmamış; aynı zamanda bu alanın bilimsel üretim yapısı, kavramsal gelişimi ve araştırma eğilimleri de ilgi konusu hâline gelmiştir. Akademik erteleme; eğitim bilimleri, psikoloji, rehberlik ve psikolojik danışma, yükseköğretim çalışmaları, öğrenme stratejileri ve öğrenci başarısı gibi farklı disiplinlerle kesişen bir araştırma alanıdır. Bu disiplinlerarası yapı, alanda üretilen bilimsel bilginin sistematik biçimde haritalandırılmasını önemli hâle getirmektedir. Bibliyometrik analiz, belirli bir araştırma alanındaki yayınların yıllara göre dağılımını, etkili yazarları, kurumları, ülkeleri, dergileri, anahtar kavramları, atıf ilişkilerini ve iş birliği ağlarını nicel yöntemlerle incelemeye olanak sağlayan güçlü bir yaklaşımdır (Donthu vd., 2021; Zupic ve Čater, 2015). Bu yöntem, geleneksel literatür incelemelerinden farklı olarak yalnızca çalışmaların içeriksel bulgularını değil, aynı zamanda bilimsel alanın yapısal görünümünü de ortaya koymaktadır.

Bibliyometrik araştırmalarda kullanılan bilim haritalama teknikleri, bir alanın entelektüel yapısının ve tematik evriminin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Ortak atıf analizi, bibliyografik eşleşme, ortak yazarlık analizi ve anahtar kelime eş oluşum analizi gibi teknikler, araştırmacıların hangi konular etrafında yoğunlaştığını, hangi çalışmaların alanın temelini oluşturduğunu ve yeni eğilimlerin hangi kavramlarla şekillendiğini göstermektedir (Aria ve Cuccurullo, 2017; van Eck ve Waltman, 2010). Akademik erteleme alanında gerçekleştirilen bibliyometrik çalışmalar, özellikle öz-düzenleme, akademik performans, motivasyon, öz yeterlik ve üniversite öğrencileri gibi kavramların alanın temel odakları arasında yer aldığını göstermektedir (Tao vd., 2021). Bununla birlikte, akademik erteleme araştırmalarının 1995 sonrası dönemde hız kazanması, 2000’li yıllarda öz-düzenleme ve motivasyon temelli açıklamaların güçlenmesi, 2010 sonrası dönemde ise psikolojik iyi oluş, müdahale programları ve disiplinlerarası bağlantıların daha görünür hâle gelmesi, akademik erteleme literatürünün zaman içerisinde kavramsal ve metodolojik açıdan çeşitlendiğini göstermektedir (Steel ve Klingsieck, 2016; Tao vd., 2021). Bu gelişim, alanın dönemsel olarak yeniden incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Bu bağlamda mevcut çalışmanın amacı, 1995–2025 yılları arasında yayımlanan akademik erteleme konulu makaleleri bibliyometrik yöntemlerle inceleyerek alanın bilimsel gelişimini çok boyutlu biçimde ortaya koymaktır. Çalışmada yayınların yıllara göre dağılımı, en üretken yazarlar, ülkeler, kurumlar ve dergiler; en sık kullanılan anahtar kavramlar, yazar, ülke ve üniversite iş birlikleri, atıf ağları ve literatürdeki görünürlük düzeyleri analiz edilerek akademik erteleme araştırmalarının genel eğilimleri belirlenecektir. Bu yönüyle araştırmanın, akademik erteleme alanındaki bilgi birikimini sistematik biçimde görünür kılması, araştırmacılara alanın kavramsal ve metodolojik gelişimi hakkında bütüncül bir bakış sunması ve gelecekte yürütülecek çalışmalar için potansiyel araştırma boşluklarını belirlemesi beklenmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışma, akademik erteleme davranışı üzerine yayımlanmış bilimsel makalelerin bibliyometrik yöntemle incelendiği nicel yönteme uygun betimsel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Bibliyometrik analiz, belirli bir araştırma alanındaki yayınların zaman içindeki gelişimini, yazar, kurum, ülke, dergi, anahtar kelime ve atıf ilişkileri açısından sistematik biçimde incelemeye olanak tanıyan bir yöntemdir (Donthu vd., 2021; Zupic ve Čater, 2015). Bu yönüyle bibliyometrik çalışmalar, yalnızca mevcut literatürün içeriksel olarak değerlendirilmesini değil, aynı zamanda alanın bilimsel üretim yapısının, araştırma eğilimlerinin ve kavramsal yoğunlaşma noktalarının ortaya konulmasını da sağlamaktadır.

Çalışmada akademik erteleme davranışına ilişkin yayınların yıllara göre dağılımı, atıf ağları, anahtar kelime eş oluşum ilişkileri, yazar, kurum ve ülke düzeyindeki görünürlükleri incelenmiştir. Bu kapsamda araştırma, akademik erteleme alanındaki literatürün genel görünümünü ortaya koymayı ve alandaki temel eğilimleri bibliyometrik göstergeler aracılığıyla değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bibliyometrik yöntem, özellikle belirli bir alanda biriken yayın sayısının artması durumunda literatürün genel yapısını haritalandırmak ve araştırma boşluklarını belirlemek açısından işlevsel bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir (Aria ve Cuccurullo, 2017; Donthu vd., 2021).

Veri Kaynağı

Araştırmanın veri kaynağını Web of Science veri tabanı oluşturmaktadır. Web of Science, farklı disiplinlerde yayımlanan bilimsel çalışmaların taranmasına, atıf ilişkilerinin izlenmesine ve bibliyometrik analizler için gerekli bibliyografik kayıtların elde edilmesine olanak sağlayan kapsamlı bir akademik veri tabanıdır. Web of Science Core Collection, yayın kayıtlarını ve atıf bağlantılarını içeren, multidisipliner bir atıf dizini olarak bibliyometrik araştırmalarda yaygın biçimde kullanılmaktadır. Clarivate, Web of Science Core Collection’ın yayın keşfi, atıf izleme ve etki analizi için kullanılan seçilmiş ve multidisipliner bir atıf veri tabanı olduğunu belirtmektedir.

Bu çalışmada Web of Science veri tabanının tercih edilmesinin temel nedeni, akademik erteleme konusundaki yayınların bibliyografik bilgilerine, atıf sayılarına, yazar bilgilerine, kurum ve ülke

adreslerine, anahtar kelimelerine ve kaynakça verilerine bütüncül biçimde erişim sağlamasıdır. Ayrıca Web of Science verilerinin VOSviewer yazılımı ile uyumlu biçimde dışa aktarılabilmesi, analiz sürecinin sistematik ve tekrarlanabilir biçimde yürütülmesine katkı sağlamıştır.

Tarama Stratejisi

Veri toplama sürecinde Web of Science veri tabanında “academic procrastination” anahtar sözcüğü kullanılarak tarama yapılmıştır. Bu anahtar sözcük, çalışmanın temel kavramını doğrudan temsil ettiği için tercih edilmiştir. Tarama sonucunda ilk aşamada 1155 yayın kaydına ulaşılmıştır. İlk tarama, akademik erteleme konusuyla ilişkili olabilecek geniş bir yayın havuzunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Daha sonra araştırmanın amacına uygun, daha odaklı ve karşılaştırılabilir bir veri seti oluşturmak için çeşitli filtreler uygulanmıştır. Bu kapsamda yayın türü “Article”, yayın dili “English” ve Web of Science kategorisi “Education ve Educational Research” olarak sınırlandırılmıştır. Bu filtrelerin uygulanmasının ardından analiz kapsamına alınacak yayın sayısı 229 makale olarak belirlenmiştir. Yayın türünün yalnızca makale ile sınırlandırılması, hakemli dergi makalelerine dayalı daha homojen bir veri seti elde edilmesini sağlamıştır. Dil filtresinin İngilizce olarak belirlenmesi, uluslararası literatürde görünürlüğü daha yüksek olan yayınların değerlendirilmesine olanak tanımıştır. Alan kategorisinin Education ve Educational Research ile sınırlandırılması ise çalışmanın eğitim bilimleri bağlamına odaklanmasını sağlamıştır.

Dâhil Edilme ve Dışlanma Ölçütleri

Araştırmada analiz kapsamına alınacak yayınların belirlenmesinde belirli dâhil edilme ve dışlanma ölçütleri kullanılmıştır. Dâhil edilme ölçütleri şu şekilde belirlenmiştir: Yayının Web of Science veri tabanında indekslenmiş olması, başlık, özet, anahtar kelime veya konu alanı bakımından akademik erteleme kavramıyla ilişkili olması, yayın türünün makale olması, yayın dilinin İngilizce olması ve yayının Education ve Educational Research kategorisinde yer alması.

Dışlanma ölçütleri ise makale dışındaki yayın türlerini, İngilizce dışındaki dillerde yayımlanan çalışmaları ve eğitim araştırmaları kategorisi dışında kalan yayınları kapsamaktadır. Bu doğrultuda bildiri, kitap bölümü, editöryal materyal, derleme dışı farklı yayın türleri ve çalışma kapsamıyla doğrudan ilişkili olmayan kayıtlar analiz dışında bırakılmıştır. Bu filtreleme süreci, araştırmanın amacıyla uyumlu, konu ve disiplin açısından daha tutarlı bir veri seti oluşturulmasına katkı sağlamıştır.

Veri Setinin Oluşturulması ve Dışa Aktarılması

Filtreleme işlemlerinin ardından belirlenen 229 makale, Web of Science veri tabanından “Full Record and Cited References” formatında indirilmiştir. Bu formatın tercih edilmesinin nedeni, bibliyometrik analizler için gerekli olan başlık, yazar, kurum, ülke, özet, anahtar kelime, yayın yılı, dergi adı, atıf sayısı ve kaynakça bilgilerini içermesidir. Web of Science üzerinde dışa aktarma işlemlerinde

tam kayıt ve atıf verilerinin alınabilmesi, yayınlar arasındaki atıf ilişkilerinin, anahtar kelime ağlarının ve bağlantı yapılarının analiz edilmesini mümkün kılmaktadır. Clarivate destek dokümanları, Web of Science kayıtlarının tam kayıt formatında dışa aktarılabilirdiğini ve atıf verilerinin analiz amaçlı kullanılabildiğini göstermektedir.

İndirilen veri dosyası daha sonra VOSviewer yazılımına aktarılmıştır. Veri setinde yer alan bibliyografik kayıtlar, analiz öncesinde genel olarak kontrol edilmiş; tekrar eden kayıtlar, eksik alanlar ve yazım farklılıkları açısından değerlendirilmiştir. Özellikle anahtar kelimelerde aynı kavramı ifade eden farklı yazımların bulunması bibliyometrik analizlerde sonuçları etkileyebileceğinden, kavramların yorumlanmasında bu durum dikkate alınmıştır. Ancak çalışmada tablolastırılmış veriler esas alındığı ve grafiksel ağ haritaları kullanılmadığı için veri temizleme süreci temel bibliyografik tutarlılığı sağlamaya yönelik olarak yürütülmüştür.

Veri Analiz Aracı: VOSviewer

Araştırmada bibliyometrik analizlerin gerçekleştirilmesinde VOSviewer yazılımı kullanılmıştır. VOSviewer, bibliyometrik ağların oluşturulması, analiz edilmesi ve görselleştirilmesi amacıyla geliştirilen bir yazılımdır (van Eck ve Waltman, 2010). Yazılım; yazar, kurum, ülke, dergi, yayın, atıf ve anahtar kelime gibi bibliyometrik birimler arasındaki ilişkileri analiz etmeye olanak sağlamaktadır. VOSviewer özellikle ortak yazarlık, ortak atıf, bibliyografik eşleşme ve anahtar kelime eş oluşum analizlerinde yaygın biçimde kullanılmaktadır (van Eck ve Waltman, 2010). Yazılımın bibliyometrik haritalama ve ağ görselleştirme amacıyla geliştirildiği, büyük bibliyometrik veri setlerinin yorumlanmasını kolaylaştırdığı belirtilmektedir.

Bu çalışmada VOSviewer, Web of Science veri tabanından elde edilen bibliyografik verilerin analiz edilmesi amacıyla kullanılmıştır. Analiz kapsamında anahtar kelime eş oluşum ilişkileri, yıllara göre yayın dağılımı ve atıf ağları incelenmiştir. Bunun yanında yayın yılı, atıf sayısı, toplam bağlantı gücü, yazarlar, üniversiteler, ülkeler ve anahtar kavramlar açısından tablolastırılmış bulgular değerlendirilmiştir.

Bibliyometrik Analiz Süreci

Araştırmada bibliyometrik analiz süreci birkaç aşamada yürütülmüştür. İlk olarak Web of Science veri tabanında ilgili anahtar sözcükle tarama yapılmış ve elde edilen sonuçlar belirlenen filtreler doğrultusunda sınırlandırılmıştır. İkinci aşamada uygun bulunan 229 makale dışa aktarılmış ve VOSviewer yazılımına yüklenmiştir. Üçüncü aşamada veri seti üzerinde anahtar kelime eş oluşum analizi, atıf analizi ve temel bibliyometrik göstergelere ilişkin çözümlemeler yapılmıştır.

Anahtar kelime eş oluşum analizi, belirli kavramların aynı yayınlarda birlikte kullanılma sıklığını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu analiz, akademik erteleme literatüründe hangi kavramların öne çıktığını ve hangi temaların birbirleriyle ilişkili olduğunu belirlemek açısından önemlidir. Eş oluşum analizleri, bir araştırma alanındaki kavramsal yapının ve tematik yoğunlaşmaların

belirlenmesinde sıklıkla kullanılmaktadır (Zupic ve Čater, 2015). Bu çalışmada da anahtar kelimeler arasındaki bağlantılar, akademik erteleme alanında öne çıkan araştırma temalarının belirlenmesinde temel gösterge olarak değerlendirilmiştir.

Atıf analizi ise yayınların literatürdeki görünürlük düzeyini ve bilimsel etkisini değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır. Atıf sayısı, bir çalışmanın ilgili alandaki diğer araştırmalar tarafından ne ölçüde referans gösterildiğini ortaya koyan temel bibliyometrik göstergelerden biridir. Bununla birlikte atıf sayısının tek başına kalite göstergesi olarak değerlendirilmemesi gerektiği; yayın yılı, alanın büyüklüğü, dergi görünürlüğü ve araştırma konusunun yaygınlığı gibi değişkenlerden etkilenebileceği dikkate alınmalıdır (Donthu vd., 2021). Bu nedenle çalışmada atıf sayıları, yayınların alandaki görünürlüğünü değerlendirmek amacıyla kullanılmış; ancak doğrudan kalite yargısı olarak yorumlanmamıştır.

Kullanılan Bibliyometrik Göstergeler

Çalışmada veriler yayın yılı, atıf sayısı, toplam bağlantı gücü, yazarlar, üniversiteler, ülkeler ve anahtar kavramlar açısından değerlendirilmiştir. Yayın yılı değişkeni, akademik erteleme alanındaki bilimsel üretimin yıllara göre gelişimini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Bu gösterge, konuya yönelik akademik ilginin hangi dönemlerde arttığını ya da azaldığını ortaya koymaktadır.

Atıf sayısı, yayınların literatürdeki görünürlüğünü değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır. Yüksek atıf alan çalışmalar, akademik erteleme alanında daha fazla başvuru alan ve alanın kuramsal ya da ampirik gelişimine katkı sağlayan yayınlar olarak yorumlanmıştır. Toplam bağlantı gücü ise VOSviewer analizlerinde bir ögenin diğer öğelerle kurduğu bağlantıların toplam gücünü ifade eden bir göstergedir. VOSviewer dokümantasyonuna göre ağ analizlerinde bağlantılar, öğeler arasındaki ilişkiyi; bağlantı gücü ise bu ilişkinin ağırlığını göstermektedir.

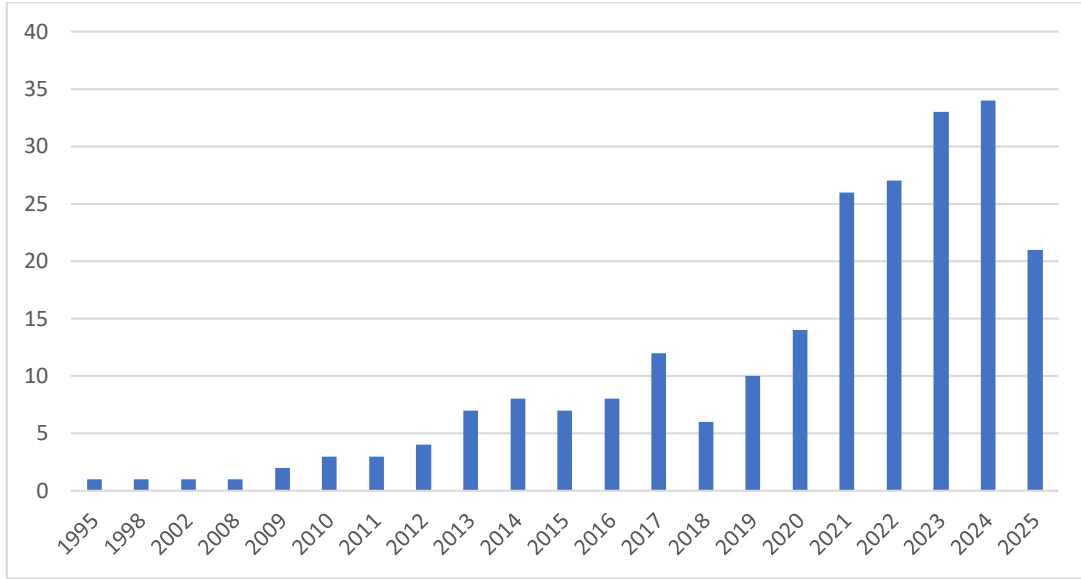
Yazar, üniversite ve ülke analizleri, akademik erteleme alanındaki üretkenlik ve iş birliği yapısını ortaya koymak amacıyla değerlendirilmiştir. Bu analizler, alana en fazla katkı sağlayan araştırmacıların, kurumların ve ülkelerin belirlenmesine olanak tanımaktadır. Anahtar kavram analizi ise akademik erteleme araştırmalarında hangi temaların öne çıktığını belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Böylece alanın kavramsal yapısı ve araştırma eğilimleri daha açık biçimde ortaya konulmuştur.

BULGULAR

Çalışma kapsamında akademik erteleme davranışına ilişkin 1995-2025 yılları arası çalışmalar yıl, atıf sayısı (makale, dergi, yazar, üniversite, ülke), anahtar kelime ve özetle çıkan kelimeler analiz edilmiştir.

Yayınların Yıllara Göre Dağılımı

Çalışma kapsamında ilk olarak yayınların yıllara göre dağılımları analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1. Yayınların yıllara göre dağılımı

Akademik erteleme davranışına ilişkin yayınların yıllara göre dağılımı incelendiğinde, 1995–2010 yılları arasında yayın sayısının oldukça sınırlı ve durağan bir görünüm sergilediği görülmektedir. Bu dönemde yıllık makale sayısı çoğunlukla 1 ile 3 arasında değişmiştir. 2011 yılından itibaren yayın sayılarında belirgin bir artış eğilimi ortaya çıkmış; özellikle 2013 sonrası dönemde bu artış daha düzenli bir görünüm kazanmıştır. 2020 yılı sonrasında ise alana yönelik akademik ilginin daha belirgin biçimde arttığı anlaşılmaktadır. Nitekim makale sayısı 2021 yılında 26’ya, 2022 yılında 27’ye, 2023 yılında 33’e ve 2024 yılında 34’e ulaşmıştır. 2024 yılı, incelenen dönem içinde en yüksek yayın sayısına ulaşılan yıl olarak öne çıkmaktadır. 2025 yılında 22 makalenin yer alması ise yılın tamamlanmamış olabileceği dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Genel olarak bulgular, akademik erteleme konusundaki bilimsel üretimin özellikle son yıllarda ivme kazandığını ve alanın eğitim araştırmaları içinde giderek daha görünür hâle geldiğini göstermektedir.

Makalelerin Atıf Sayısı ve Toplam Bağlantı Gücüne Göre Dağılımı

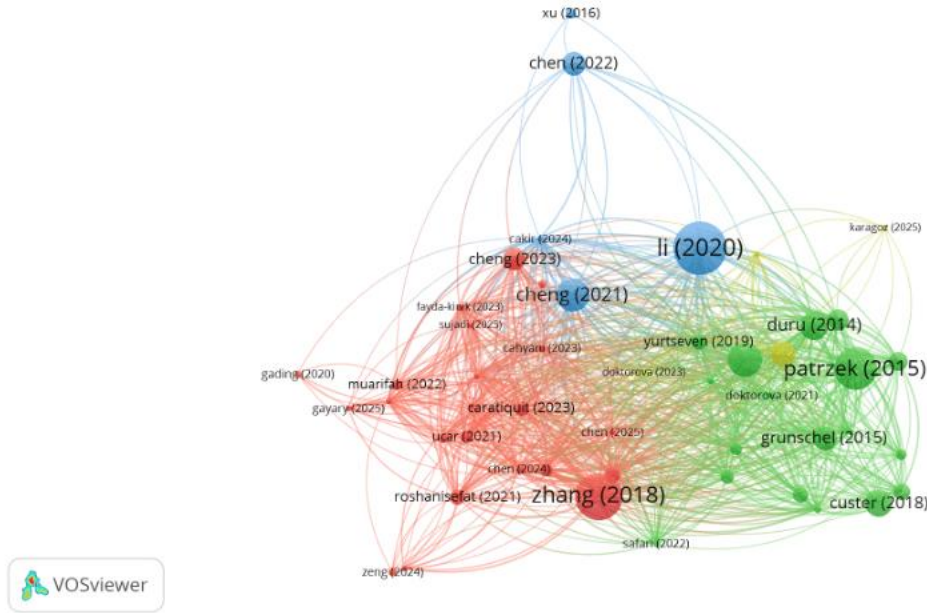
Makale bazlı atıf sayıları ve toplam bağlantı güçleri analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Makalelerin Atıf Sayısı ve Toplam Bağlantı Gücüne Göre Dağılımı.

Yazarlar (Yıl)	Atıf Sayısı	Toplam Bağlantı Gücü (TLS)
Yurtseven ve Doğan (2019)	9	145
Çakır (2024)	1	132
Zhang vd. (2018)	81	131
Wu ve Fan (2017)	44	131
Li vd. (2020)	100	29

Not. En yüksek beş değer gösterilmiştir.

Tablo 1’de makalelerin atıf sayıları ve toplam bağlantı gücü değerleri sunulmaktadır. Bulgular, atıf sayısı ile bibliyometrik ağ içindeki bağlantı gücünün her zaman aynı doğrultuda ilerlemediğini göstermektedir. En yüksek atıf sayısına sahip çalışma Li vd. (2020) olup, bu çalışma 100 atıf almıştır; ancak toplam bağlantı gücü 29 ile tabloda yer alan diğer çalışmaların gerisinde kalmaktadır. Zhang vd. (2018) 81 atıf ve 131 TLS değeriyle hem atıf görünürlüğü hem de ağ bağlantısı açısından dikkat çekmektedir. Wu ve Fan (2017) ise 44 atıf ve 131 TLS değeriyle benzer biçimde güçlü bir bağlantı yapısı sergilemektedir. Buna karşılık Yurtseven ve Doğan (2019), 9 atıf almasına rağmen 145 TLS değeriyle en yüksek bağlantı gücüne sahip çalışma konumundadır. Çakır (2024) de yalnızca 1 atıf almasına karşın 132 TLS değeriyle ağ içerisinde güçlü bir bağlantı düzeyi göstermektedir. Bu sonuçlar, akademik erteleme literatüründe bazı çalışmaların sınırlı atıf almış olsa bile ağ yapısı içinde merkezi konumlara sahip olabildiğini ortaya koymaktadır.

Şekil 2. Makaleler arasındaki bibliyometrik bağlantılar

Dergilere Göre Yayın, Atıf ve Toplam Bağlantı Gücü

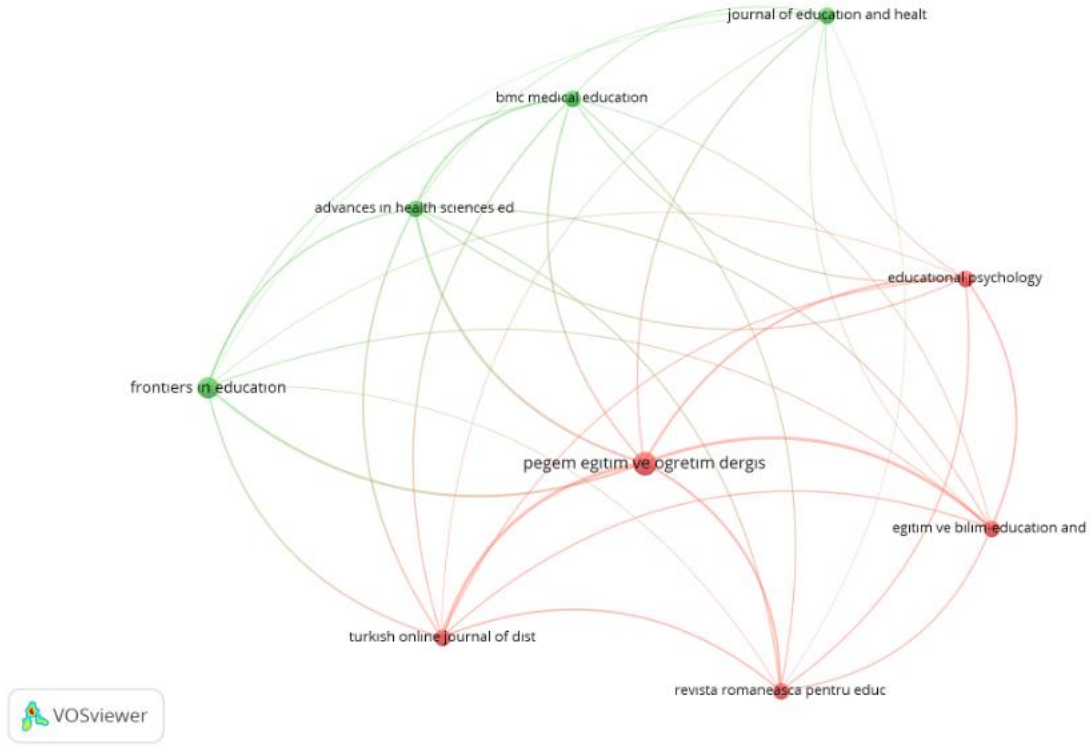
Dergilere göre yayın, atıf ve toplam bağlantı güçleri analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Dergiler göre makale, atıf ve toplam bağlantı gücü dağılımı

Dergi Adı	Makale Sayısı (n)	Atıf Sayısı	Toplam Bağlantı Gücü (TLS)
Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi	4	13	129
Turkish Online Journal of Distance	2	15	74
Eğitim ve Bilim	2	38	63
Advances in Health Sciences Education	2	82	62
Revista Romaneasca Pentru Education	2	1	54

Not. En yüksek beş değer gösterilmiştir.

Tablo 2’de akademik erteleme konulu makalelerin yayımlandığı dergiler; makale sayısı, atıf sayısı ve toplam bağlantı gücü açısından karşılaştırılmaktadır. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 4 makale ile en fazla yayına sahip dergi olarak öne çıkmakta ve 129 TLS değeriyle en yüksek bağlantı gücüne ulaşmaktadır. Bu durum, derginin akademik erteleme literatüründe yayın yoğunluğu ve ağ ilişkileri bakımından görünür bir konuma sahip olduğunu göstermektedir. Turkish Online Journal of Distance, 2 makale, 15 atıf ve 74 TLS değeriyle; Eğitim ve Bilim ise 2 makale, 38 atıf ve 63 TLS değeriyle alana katkı sunmaktadır. Advances in Health Sciences Education, 2 makale ile temsil edilmesine rağmen 82 atıf alarak atıf görünürlüğü bakımından dikkat çekmektedir. Revista Romaneasca pentru Education ise 2 makale, 1 atıf ve 54 TLS değeriyle tabloda daha sınırlı bir atıf etkisiyle yer almaktadır. Bu bulgular, dergilerin alana katkılarının yalnızca yayın sayısı üzerinden değil, atıf etkisi ve bağlantı gücüyle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Şekil 3. Dergi temelli makaleler arasındaki bibliyometrik bağlantılar

Yazarlara Göre Yayın, Atıf ve Toplam Bağlantı Gücü

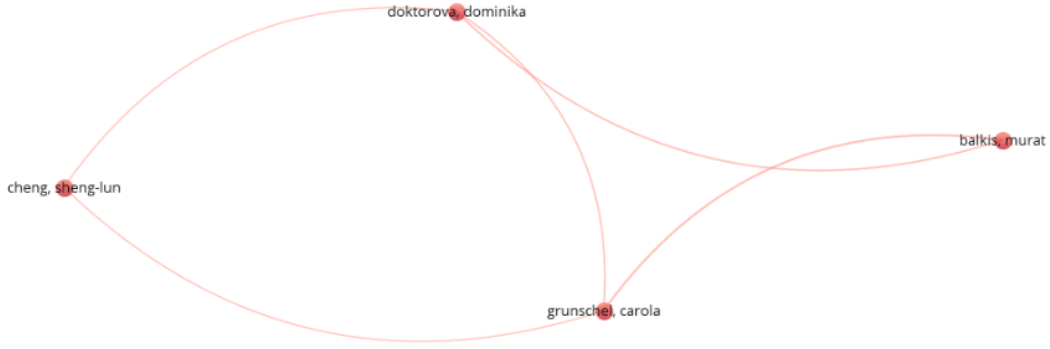
Yazarlara göre yayın, atıf ve toplam bağlantı güçleri analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. Yazarlara göre makale, atıf ve toplam bağlantı gücü dağılımı

Yazar Adı	Makale Sayısı (n)	Atıf Sayısı	Toplam Bağlantı Gücü (TLS)
Grunchel,Carola	2	86	28
Balkıs,Murat	2	43	24
Doktorova,Dominika	2	1	24
Cheng,Sheng-lun	2	59	12

Tablo 3’te yazarların üretkenlikleri, atıf düzeyleri ve toplam bağlantı güçleri yer almaktadır. Tabloda yer alan yazarların her birinin iki makalesi bulunmakla birlikte, atıf sayıları ve TLS değerleri arasında belirgin farklılıklar görülmektedir. Grunchel, Carola, 86 atıf ve 28 TLS değeriyle hem atıf görünürlüğü hem de ağ bağlantısı bakımından en güçlü yazar konumundadır. Cheng, Sheng-lun 59 atıf ve 12 TLS değeriyle atıf sayısı bakımından ikinci sırada yer alırken; Balkıs, Murat 43 atıf ve 24 TLS değeriyle daha dengeli bir görünüm sergilemektedir. Doktorova, Dominika’nın yalnızca 1 atıf almasına rağmen 24 TLS değerine sahip olması, atıf sayısının yazarın ağ içindeki konumunu tek başına açıklamakta yeterli olmadığını göstermektedir. Bu sonuçlar, yazar düzeyindeki bibliyometrik

görünürlüğün yayın sayısı, atıf etkisi ve bağlantı gücü birlikte ele alındığında daha sağlıklı yorumlanabileceğini ortaya koymaktadır.

Şekil 4. Yazarlara göre makale, atıf ve toplam bağlantı gücü

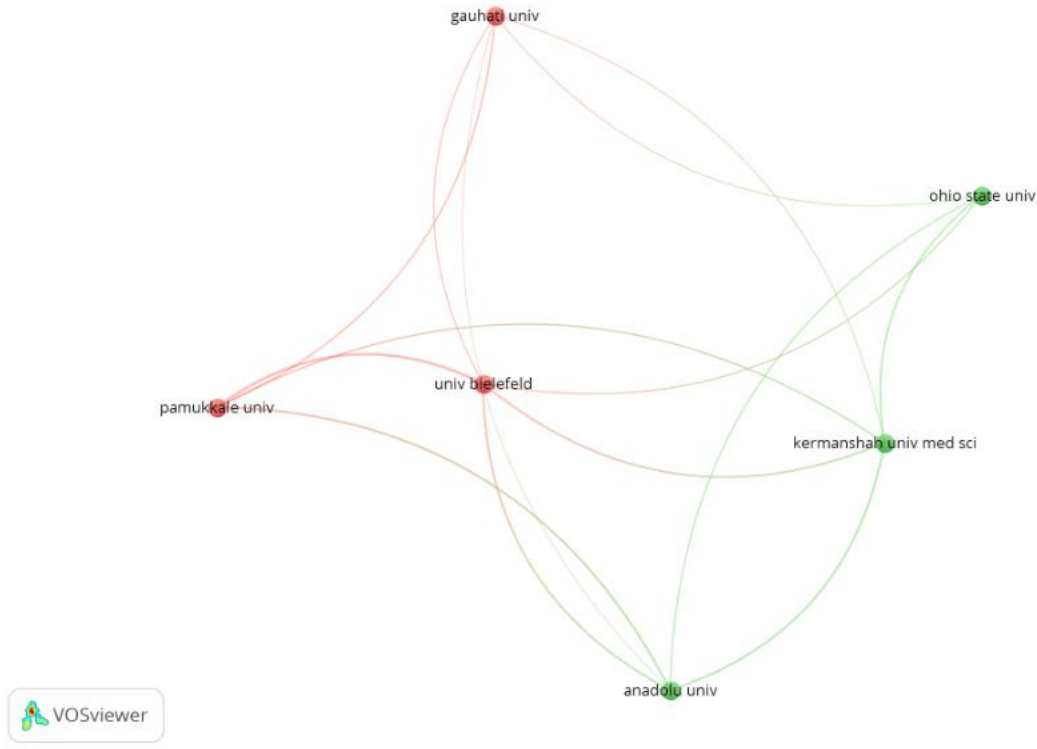
Üniversitelere Göre Yayın, Atıf ve Toplam Bağlantı Gücü

Üniversitelere göre yayın, atıf ve toplam bağlantı güçleri analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4. Üniversitelere Göre makale, atıf ve toplam bağlantı gücü dağılımı

Üniversite	Makale Sayısı (n)	Atıf Sayısı	Toplam Bağlantı Gücü (TLS)
Beielefed Üniversitesi	2	86	37
Pamukkale Üniversitesi	2	43	35
Anadolu Üniversitesi	2	18	32
Kermanshah Üniversitesi	2	11	31
Ohio State Üniversitesi	2	45	16
Gauhati Üniversitesi	2	2	13

Tablo 4, akademik erteleme alanında öne çıkan üniversitelerin yayın sayısı, atıf sayısı ve toplam bağlantı gücü bakımından dağılımını göstermektedir. Tabloda yer alan tüm kurumlar 2 makale ile temsil edilmektedir. Buna karşın atıf sayısı ve TLS değerleri açısından kurumlar arasında farklılaşma bulunmaktadır. Beielefed Üniversitesi, 86 atıf ve 37 TLS değeriyle hem atıf görünürlüğü hem de bağlantı gücü bakımından ilk sırada yer almaktadır. Pamukkale Üniversitesi, 43 atıf ve 35 TLS değeriyle güçlü bir ağ görünümü sergilerken; Anadolu Üniversitesi 18 atıf ve 32 TLS değeriyle orta düzeyde bir etki alanı oluşturmaktadır. Kermanshah Üniversitesi, 11 atıf ve 31 TLS değeriyle bağlantı gücü açısından dikkat çekmektedir. Ohio State Üniversitesi 45 atıf almasına rağmen 16 TLS değeriyle diğer kurumlara göre daha sınırlı bir ağ bağlantısı göstermektedir. Gauhati Üniversitesi ise 2 atıf ve 13 TLS değeriyle daha çevresel bir konumda yer almaktadır. Genel olarak bulgular, kurumların yayın sayısı bakımından benzer olmasına karşın, literatürdeki görünürlük ve bağlantı düzeyleri açısından farklılaştığını göstermektedir.

Şekil 5. Üniversitelere göre yayın, atıf ve toplam bağlantı gücü

Ülkelere Göre Yayın, Atıf ve Toplam Bağlantı Gücü

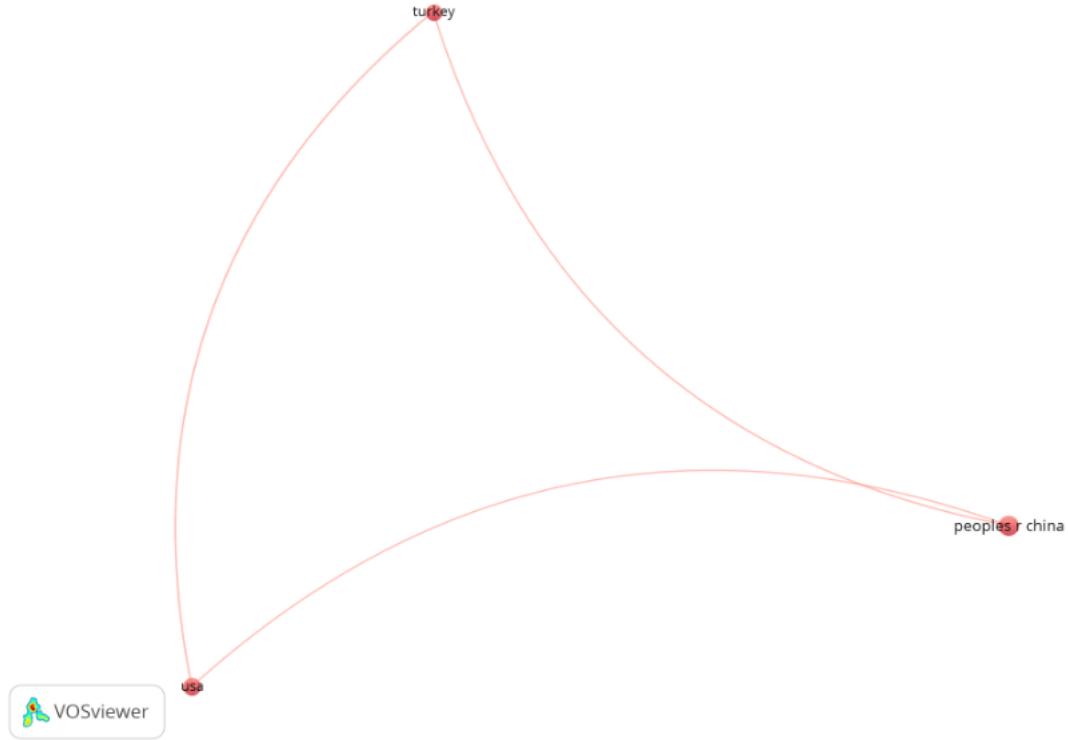
Ülkelere göre yayın, atıf ve toplam bağlantı güçleri analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5. Ülkelere göre makale, atıf ve toplam bağlantı gücü dağılımı

Ülke	Makale Sayısı (n)	Atıf Sayısı	Toplam Bağlantı Gücü (TLS)
Türkiye	7	81	301
ABD	8	142	283
Çin Halk Cumhuriyeti	10	241	258

Tablo 5’te ülkelerin makale sayısı, toplam atıf sayısı ve toplam bağlantı gücü değerleri sunulmaktadır. Makale sayısı bakımından Çin Halk Cumhuriyeti 10 makale ile ilk sırada yer almakta ve 241 atıf ile en yüksek atıf görünürlüğüne ulaşmaktadır. ABD 8 makale ve 142 atıf ile ikinci sırada bulunurken, 283 TLS değeriyle güçlü bir bağlantı yapısı göstermektedir. Türkiye ise 7 makale ve 81 atıf ile görece daha sınırlı bir yayın ve atıf sayısına sahip olmasına rağmen, 301 TLS değeriyle tabloda en yüksek bağlantı gücüne ulaşmaktadır. Bu bulgu, Türkiye’nin akademik erteleme alanındaki yayınlarının ağ ilişkileri bakımından merkezi ve güçlü bir konuma sahip olduğunu göstermektedir. Ülke düzeyindeki

sonuçlar, yayın ve atıf sayılarının yanı sıra toplam bağlantı gücünün de bilimsel etkileşimleri anlamada önemli bir gösterge olduğunu ortaya koymaktadır.

Şekil 6. Ülkere göre yayın, atıf ve toplam bağlantı gücü

Makalelerde En Sık Kullanılan Anahtar Kelimeler

Makalelerde en sık kullanılan anahtar kelimeler analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Makalelerde en sık kullanılan anahtar kelimeler

Anahtar Kelime	Tekrar Sayısı	Toplam Bağlantı Gücü (TLS)
Academic achievement	6	6
Axademic procrastination	41	6
Procrastination	5	0

Tablo 6’da incelenen makalelerde en sık kullanılan anahtar kelimeler ve bu anahtar kelimelerin toplam bağlantı gücü değerleri yer almaktadır. Bulgulara göre, “Axademic procrastination” ifadesi 41 tekrar ile en sık kullanılan anahtar kelime konumundadır ve 6 TLS değerine sahiptir. Bu durum, akademik erteleme kavramının veri setindeki temel odak olduğunu göstermektedir. “Academic achievement” anahtar kelimesi 6 tekrar ve 6 TLS değeriyle, akademik ertelemeyle özellikle akademik başarıyla ilişkilendirilen bir araştırma teması olduğunu ortaya koymaktadır. “Procrastination” kelimesi

ise 5 tekrar ile daha düşük bir kullanım sıklığına sahip olup TLS değeri 0 olarak belirlenmiştir. Bu sonuç, genel erteleme kavramının veri setinde yer almakla birlikte, diğer anahtar kelimelerle güçlü bir bağlantı ağı oluşturmadığını göstermektedir.

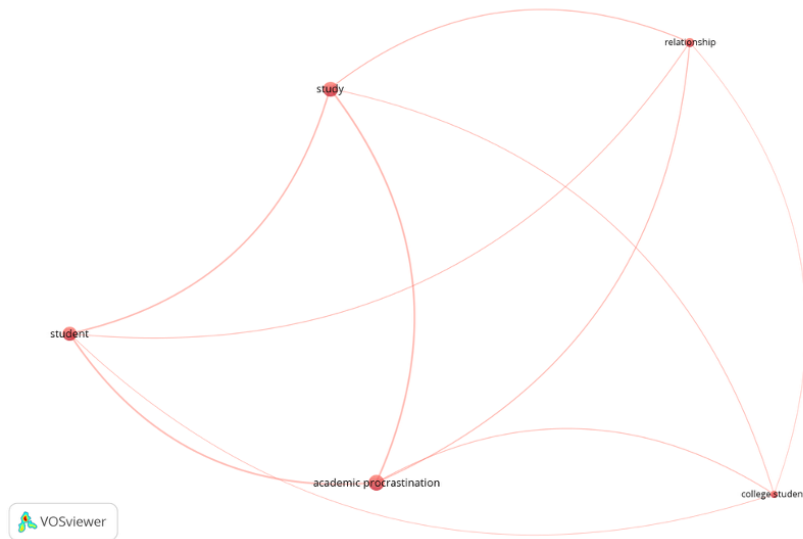
Özetlerde En Sık Geçen Terimler

Özetlerde en sık geçen terimler analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Özetlerde en sık geçen terimler

Terim	Tekrar Sayısı	Toplam Bağlantı Gücü (TLS)
Academic procrastination	50	1.92
Study	43	1.40
Student	40	1.36
Relationship	17	0.17
Collage student	12	0.15

Tablo 7’de makale özetlerinde en sık geçen terimler ve bu terimlerin toplam bağlantı gücü değerleri sunulmaktadır. “Academic procrastination” terimi 50 tekrar ve 1.92 TLS değeriyle özetlerde en merkezi kavram olarak öne çıkmaktadır. “Study” terimi 43 tekrar ve 1.40 TLS değeriyle, “student” terimi ise 40 tekrar ve 1.36 TLS değeriyle yüksek sıklıkta kullanılan diğer kavramlardır. Bu bulgu, akademik erteleme araştırmalarının büyük ölçüde öğrenci örneklemeleri ve ampirik çalışma bağlamında yapılandığını göstermektedir. “Relationship” terimi 17 tekrar ve 0.17 TLS değeriyle daha sınırlı bir bağlantı düzeyine sahipken, “Collage student” ifadesi 12 tekrar ve 0.15 TLS değeriyle kavramsal ağda daha çevresel bir konumda yer almaktadır. Genel olarak özetlerdeki terim dağılımı, akademik erteleme kavramının alanın merkezinde yer aldığını; öğrenci, çalışma ve ilişki temalarının ise bu merkezin etrafında kümелendiğini göstermektedir.

Şekil 8. Özetlerde en sık geçen terimler

TARTIŞMA

Bu araştırmada, 1995–2025 yılları arasında Web of Science veri tabanında indekslenen ve “Education ve Educational Research” kategorisinde yer alan akademik erteleme konulu makaleler bibliyometrik göstergeler aracılığıyla incelenmiştir. Bulgular, akademik erteleme araştırmalarının özellikle 2011 yılından sonra belirgin bir artış eğilimi gösterdiğini, 2020 sonrasında ise yayın sayılarında daha güçlü bir ivme oluştuğunu ortaya koymaktadır. Bu artış, akademik ertelemenin eğitim bilimleri, psikoloji, öz-düzenleme, akademik başarı ve öğrenci iyi oluşu gibi farklı araştırma alanlarıyla ilişkili çok boyutlu bir konu olarak ele alınmaya başlanmasıyla açıklanabilir. Nitekim akademik erteleme, literatürde yalnızca görevleri geciktirme davranışı olarak değil; öz-düzenleme güçlüğü, motivasyon eksikliği, düşük öz yeterlik, akademik kaygı ve duygusal düzenleme süreçleriyle ilişkili karmaşık bir yapı olarak değerlendirilmektedir (Steel, 2007; Steel ve Klingsieck, 2016).

Araştırmada yayınların yıllara göre dağılımına ilişkin bulgular, akademik erteleme alanındaki bilimsel üretimin başlangıçta sınırlı kaldığını, ancak son yıllarda konunun eğitim araştırmaları içerisinde daha görünür hâle geldiğini göstermektedir. Özellikle 2021, 2022, 2023 ve 2024 yıllarında yayın sayılarının artması, akademik ertelemenin güncel eğitim sorunlarıyla bağlantılı olarak daha fazla araştırıldığını düşündürmektedir. Bu durum, öğrencilerin akademik görevleri sürdürme, zaman yönetimi, öz-düzenleme ve akademik başarı süreçlerinde yaşadıkları güçlüklerin araştırmacılar açısından giderek daha önemli bir inceleme alanı hâline geldiğini göstermektedir. Bu bulgu, akademik ertelemenin akademik performansla olumsuz yönde ilişkili olduğunu ortaya koyan önceki meta-analiz bulgularıyla da uyumludur (Kim ve Seo, 2015).

Makalelerin atıf sayısı ve toplam bağlantı gücü bakımından incelenmesi, bibliyometrik göstergelerin farklı anlamlar taşıdığını göstermektedir. Örneğin bazı çalışmalar yüksek atıf alırken daha sınırlı toplam bağlantı gücüne sahip olmuş; bazı çalışmalar ise düşük atıf sayısına rağmen ağ yapısı içinde güçlü bağlantılar göstermiştir. Bu sonuç, atıf sayısının bir çalışmanın literatürdeki görünürlüğünü yansıttığını, toplam bağlantı gücünün ise çalışmanın bibliyometrik ağ içerisindeki ilişkisel konumunu ortaya koyduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bibliyometrik araştırmalarda yalnızca atıf sayısına dayalı değerlendirme yapmak yeterli değildir; yayınların ağ içindeki konumu, bağlantı düzeyi ve diğer çalışmalarla kurduğu ilişkiler de dikkate alınmalıdır (Donthu vd., 2021; van Eck ve Waltman, 2010; Zupic ve Čater, 2015).

Dergilere ilişkin bulgular, akademik erteleme konulu yayınların farklı dergilerde temsil edildiğini, ancak bazı dergilerin yayın sayısı, atıf sayısı veya toplam bağlantı gücü bakımından daha görünür olduğunu ortaya koymaktadır. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi’nin yayın sayısı ve toplam bağlantı gücü açısından öne çıkması, bu derginin akademik erteleme alanındaki ağ ilişkileri bakımından görünür bir konumda olduğunu göstermektedir. Buna karşın Advances in Health Sciences Education dergisinin daha az makaleyle yüksek atıf düzeyine ulaşması, yayın sayısı ile atıf etkisinin her zaman paralel

ilerlemediğini göstermektedir. Bu sonuç, dergi düzeyindeki etki değerlendirmelerinde yayın sayısı, atıf sayısı ve bağlantı gücünün birlikte ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu sonuç, bibliyometrik analizlerde tek bir performans göstergesine odaklanmanın araştırmanın etkisini tam olarak yansıtmayabileceğini göstermektedir. Benzer şekilde Aria ve Cuccurullo (2017), bilimsel üretkenliğin değerlendirilmesinde yayın sayıları kadar araştırmacılar arasındaki iş birlikleri ve ağ yapılarının da dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır. Donthu vd. (2021) ise bibliyometrik göstergelerin birlikte değerlendirilmesinin alanın gelişimini daha bütüncül biçimde ortaya koyduğunu belirtmiştir.

Yazar ve kurum düzeyindeki bulgular da benzer biçimde üretkenlik ile etki arasında doğrudan ve tek yönlü bir ilişkinin bulunmadığını göstermektedir. Bazı yazarlar ve üniversiteler sınırlı sayıda yayınlara temsil edilmesine rağmen yüksek atıf veya bağlantı gücüne ulaşmıştır. Bu durum, akademik erteleme literatüründe niceliksel üretkenliğin yanı sıra yayınların ağ yapısındaki konumunun da önemli olduğunu göstermektedir. Akademik erteleme gibi disiplinlerarası bir konuda yazarlar, kurumlar ve ülkeler arası iş birliklerinin güçlendirilmesi, alanın kuramsal ve metodolojik çeşitliliğini artırabilir. Bibliyometrik yöntemlerin güçlü yönlerinden biri de bu tür bilimsel iş birliği ağlarını görünür kılabilesidir (Aria ve Cuccurullo, 2017; Donthu vd., 2021).

Ülke düzeyindeki bulgular incelendiğinde, Çin Halk Cumhuriyeti'nin makale ve atıf sayısı bakımından öne çıktığı; Türkiye'nin ise toplam bağlantı gücü açısından en yüksek değere ulaştığı görülmektedir. Bu sonuç, Türkiye'nin akademik erteleme literatüründe yalnızca yayın sayısı bakımından değil, ağ ilişkileri bakımından da dikkate değer bir konuma sahip olduğunu göstermektedir. Türkiye bağlamında daha önce yapılan çalışmalar, akademik ertelemenin üniversite öğrencileri ve ergenler arasında yaygın bir sorun olduğunu ve motivasyonel değişkenler, öz-düzenleme, akademik yaşam doyumu ve duyuşsal iyi oluşla ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Balkıs ve Duru, 2016; Klassen ve Kuzucu, 2009; Uzun Özer vd., 2009). Bu bağlamda mevcut araştırmanın ülke bulguları, Türkiye'de akademik erteleme konusuna yönelik akademik ilginin bibliyometrik ağlarda da görünür olduğunu desteklemektedir.

Anahtar kelime ve özet terimlerine ilişkin bulgular, akademik erteleme literatürünün kavramsal merkezinde “academic procrastination”, “academic achievement”, “student” ve “study” gibi kavramların yer aldığını göstermektedir. Bu durum, alanın büyük ölçüde öğrenci örneklemi, akademik başarı ve ilişkisel araştırma desenleri etrafında yapılandığını göstermektedir. Akademik başarı kavramının öne çıkması, erteleme davranışının öğrencilerin performanslarıyla ilişkili önemli bir değişken olduğunu vurgulayan önceki çalışmalarla tutarlıdır (Kim ve Seo, 2015; Tice ve Baumeister, 1997). Bununla birlikte anahtar kelime çeşitliliğinin sınırlı olması, alanın hâlen belirli kavramlar etrafında yoğunlaştığını ve yeni araştırma temalarına ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Özellikle müdahale programları, dijital öğrenme ortamları, çevrim içi eğitim, psikolojik iyi oluş, akademik dayanıklılık, öz şefkat ve kültürlerarası karşılaştırmalar gibi temaların gelecek araştırmalarda daha fazla ele alınması yararlı olabilir. Mevcut araştırma, akademik erteleme literatürünü yalnızca yayın ve atıf

performansı açısından değil; yazar, kurum, ülke iş birlikleri, toplam bağlantı gücü ve kavramsal eğilimler açısından da bütüncül biçimde incelemesi bakımından önceki çalışmalardan ayrılmaktadır. Özellikle 1995–2025 yılları arasındaki otuz yıllık dönemi kapsamı, alanın tarihsel gelişiminin ve değişen araştırma eğilimlerinin daha kapsamlı biçimde değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Elde edilen bulgular, akademik erteleme araştırmalarının zaman içerisinde öz-düzenleme ve akademik başarı odaklı çalışmalardan psikolojik iyi oluş, müdahale programları ve disiplinlerarası yaklaşımlara doğru genişlediğini göstermektedir. Bu yönüyle araştırma, alanın mevcut durumunu ortaya koymanın yanı sıra gelecekteki araştırma eğilimlerine ilişkin önemli ipuçları sunmaktadır.

SONUÇ

Bu araştırma, akademik erteleme davranışı üzerine 1995–2025 yılları arasında yayımlanan makalelerin bibliyometrik görünümünü ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, akademik erteleme konusundaki bilimsel üretimin özellikle son yıllarda belirgin biçimde arttığını ve alanın eğitim araştırmaları içinde giderek daha fazla görünürlük kazandığını göstermektedir. Yayın sayılarındaki artış, akademik ertelemenin öğrencilerin akademik başarıları, öz-düzenleme becerileri, motivasyonel süreçleri ve psikolojik iyi oluşları açısından önemli bir araştırma konusu olarak değerlendirildiğini ortaya koymaktadır.

Araştırmada atıf sayısı ile toplam bağlantı gücünün her zaman aynı yönde ilerlemediği belirlenmiştir. Bu sonuç, bibliyometrik değerlendirmelerde tek bir göstergeye bağlı kalmanın sınırlı olabileceğini göstermektedir. Yayın sayısı, atıf etkisi, toplam bağlantı gücü, yazar, kurum, ülke ve anahtar kelime analizlerinin birlikte değerlendirilmesi, akademik erteleme literatürünün daha bütüncül biçimde anlaşılmasına katkı sağlamaktadır.

Dergi, yazar, üniversite ve ülke düzeyindeki bulgular, akademik erteleme alanında farklı bilimsel aktörlerin görünür olduğunu, ancak bazı dergi, kurum ve ülkelerin ağ yapısında daha merkezi konumda bulunduğunu göstermektedir. Özellikle Türkiye'nin toplam bağlantı gücü bakımından öne çıkması, akademik erteleme alanındaki yayınlarının bibliyometrik ilişkiler açısından güçlü bir konuma sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Anahtar kelime ve özet analizleri ise alanın kavramsal olarak akademik erteleme, akademik başarı, öğrenci ve çalışma ilişkisi etrafında yapılandığını göstermektedir.

Genel olarak bu çalışma, akademik erteleme literatürünün bilimsel gelişimini, görünür aktörlerini, kavramsal yoğunlaşma alanlarını ve araştırma eğilimlerini ortaya koyarak alana ilişkin bütüncül bir değerlendirme sunmaktadır. Araştırmanın bulguları, akademik erteleme konusunun yalnızca bireysel bir çalışma alışkanlığı sorunu olarak değil, akademik başarı, öz-düzenleme, psikolojik iyi oluş ve eğitimsel destek mekanizmalarıyla ilişkili çok boyutlu bir araştırma alanı olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Öneriler

Gelecekte yapılacak bibliyometrik araştırmalarda veri kaynağı yalnızca Web of Science ile sınırlandırılmamalı; Scopus, ERIC, PsycINFO, PubMed, Google Scholar ve ulusal veri tabanları da analize dâhil edilerek daha kapsamlı veri setleri oluşturulmalıdır. Böylece akademik erteleme literatürünün farklı disiplinlerdeki ve farklı ülkelerdeki görünümü daha geniş bir çerçevede değerlendirilmesi söz konusu olabilir.

Yeni çalışmalarda “academic procrastination” anahtar sözcüğünün yanı sıra “student procrastination”, “procrastination behavior”, “self-regulated learning”, “academic delay”, “task avoidance” ve “online learning procrastination” gibi ilişkili kavramlar da tarama stratejisine eklenmelidir. Bu yaklaşım, veri setinin kapsamını genişletebilir ve alanın farklı kavramsal yönlerinin görünür hâle gelmesini sağlayabilir.

Akademik erteleme araştırmalarında yalnızca ilişkisel çalışmaların değil, boylamsal, deneysel ve karma yöntemli araştırmaların sayısı artırılmalıdır. Özellikle öz-düzenleme, öz yeterlik, zaman yönetimi, akademik motivasyon ve duygusal düzenleme becerilerini geliştirmeye yönelik müdahale programlarının etkililiğini inceleyen çalışmalar alana önemli katkı sağlayabilir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma bazı sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmelidir. İlk olarak çalışma yalnızca Web of Science veri tabanında indekslenen yayınlarla sınırlandırılmıştır. Web of Science veri tabanı, yüksek etki değerine sahip ve uluslararası görünürlüğü yüksek dergileri kapsamaması nedeniyle tercih edilmiştir. Bununla birlikte Scopus, ERIC, PsycINFO ve Google Scholar gibi veri tabanlarında yer alan çalışmalar araştırma kapsamına dâhil edilmemiştir. İkinci olarak çalışmada yalnızca İngilizce dilinde yayımlanan makaleler incelenmiştir. Bu durum farklı dillerde yayımlanan çalışmaların analiz dışında kalmasına neden olmuştur. Üçüncü olarak yalnızca makale türündeki yayınlar değerlendirilmiş; tezler, kitap bölümleri, konferans bildirileri ve diğer yayın türleri kapsam dışında bırakılmıştır. Son olarak analizler Web of Science veri tabanında yer alan “Education and Educational Research” kategorisi ile sınırlandırılmıştır. Bu nedenle psikoloji, sağlık bilimleri ve rehberlik gibi alanlarda yer alan bazı çalışmalar araştırmaya dâhil edilmemiş olabilir. Gelecek araştırmalarda farklı veri tabanlarının, yayın türlerinin ve disiplinlerin birlikte değerlendirilmesi daha kapsamlı sonuçlar elde edilmesine katkı sağlayabilir.

Ek Beyanlar

Bu çalışma 25-28 Ekim 2025 tarihleri arasında Doğu Akdeniz Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlenen 13. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi’ne bildiri olarak sunulmuştur.

Yazar Katkıları

Bu çalışmada yazarların katkısı eşittir; her iki yazar da araştırma fikrinin geliştirilmesi, veri analizi, yazım ve son okuma aşamalarına eşit düzeyde katkı sağlamıştır.

Finansman

Bu çalışma herhangi bir kurum veya kuruluş tarafından finanse edilmemiştir.

Sorumlu Yapay Zekâ Beyanı

Bu çalışmada dil düzenleme, veri analizi ve literatür taraması aşamalarında ChatGPT 5 adlı yapay zekâ aracı kullanılmıştır. Yapay zekâ aracı, dil hatalarını düzeltmek, yazar tarafından yapılan veri analizini kontrol etmek ve literatür taraması kapsamında güncel ilgili kaynakların künye bilgilerini sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Yazarlar olarak yapay zekâ tarafından üretilen içerikten kaynaklanabilecek sorunlara ilişkin tüm sorumluluğu üstlendiğimizi beyan ederiz.

Çıkar Çatışmaları

Yazarlar, bu çalışmanın yayımlanmasıyla ilgili herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Etik Kurul Onayı

Bu çalışmanın tüm süreçlerinde Pen Academic Publishing Araştırma Etiği Politikası ilkelerine uyulmuştur. Bu çalışma, insan veya hayvan denekleri üzerinde herhangi bir doğrudan uygulama içermediğinden etik kurul onayı gerektirmemektedir.

KAYNAKÇA

- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959–975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Balkıs, M., & Duru, E. (2016). Procrastination, self-regulation failure, academic life satisfaction, and affective well-being: Underregulation or misregulation form. *European Journal of Psychology of Education*, 31, 439–459. <https://doi.org/10.1007/s10212-015-0266-5>
- Boekaerts, M. (1997). Self-regulated learning: A new concept embraced by researchers, policy makers, educators, teachers, and students. *Learning and Instruction*, 7(2), 161–186. [https://doi.org/10.1016/S0959-4752\(96\)00015-1](https://doi.org/10.1016/S0959-4752(96)00015-1)
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Kim, K. R., & Seo, E. H. (2015). The relationship between procrastination and academic performance: A meta-analysis. *Personality and Individual Differences*, 82, 26–33. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.02.038>

- Klassen, R. M., & Kuzucu, E. (2009). Academic procrastination and motivation of adolescents in Turkey. *Educational Psychology*, 29(1), 69–81. <https://doi.org/10.1080/01443410802478622>
- Klassen, R. M., Krawchuk, L. L., & Rajani, S. (2008). Academic procrastination of undergraduates: Low self-efficacy to self-regulate predicts higher levels of procrastination. *Contemporary Educational Psychology*, 33(4), 915–931. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2007.07.001>
- Li, L., Gao, H., & Xu, Y. (2020). The mediating and buffering effect of academic self-efficacy on the relationship between smartphone addiction and academic procrastination. *Computers & Education*, 159, Article 104001. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2020.104001>
- Pintrich, P. R. (2004). A conceptual framework for assessing motivation and self-regulated learning in college students. *Educational Psychology Review*, 16, 385–407. <https://doi.org/10.1007/s10648-004-0006-x>
- Rozental, A., & Carlbring, P. (2014). Understanding and treating procrastination: A review of a common self-regulatory failure. *Psychology*, 5(13), 1488–1502. <https://doi.org/10.4236/psych.2014.513160>
- Senécal, C., Koestner, R., & Vallerand, R. J. (1995). Self-regulation and academic procrastination. *The Journal of Social Psychology*, 135(5), 607–619. <https://doi.org/10.1080/00224545.1995.9712234>
- Sirois, F. M., Melia-Gordon, M. L., & Pychyl, T. A. (2003). “I’ll look after my health, later”: An investigation of procrastination and health. *Personality and Individual Differences*, 35(5), 1167–1184. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(02\)00326-4](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00326-4)
- Solomon, L. J., & Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31(4), 503–509. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.31.4.503>
- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: A meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133(1), 65–94.
- Steel, P., & Klingsieck, K. B. (2016). Academic procrastination: Psychological antecedents revisited. *Australian Psychologist*, 51(1), 36–46. <https://doi.org/10.1111/ap.12173>
- Tao, X., Hanif, H., Ahmed, H. H., & Ebrahim, N. A. (2021). Bibliometric analysis and visualization of academic procrastination. *Frontiers in Psychology*, 12, Article 722332. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.722332>
- Tice, D. M., & Baumeister, R. F. (1997). Longitudinal study of procrastination, performance, stress, and health: The costs and benefits of dawdling. *Psychological Science*, 8(6), 454–458. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.1997.tb00460.x>
- Tuckman, B. W. (1991). The development and concurrent validity of the procrastination scale. *Educational and Psychological Measurement*, 51(2), 473–480. <https://doi.org/10.1177/0013164491512022>
- Uzun Özer, B., Demir, A., & Ferrari, J. R. (2009). Exploring academic procrastination among Turkish students: Possible gender differences in prevalence and reasons. *The Journal of Social Psychology*, 149(2), 241–257. <https://doi.org/10.3200/SOCP.149.2.241-257>
- van Eck, N. J., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523–538. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>
- van Eerde, W. (2003). A meta-analytically derived nomological network of procrastination. *Personality and Individual Differences*, 35(6), 1401–1418. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(02\)00358-6](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00358-6)

- Wäschle, K., Allgaier, A., Lachner, A., Fink, S., & Nückles, M. (2014). Procrastination and self-efficacy: Tracing vicious and virtuous circles in self-regulated learning. *Learning and Instruction*, 29, 103–114. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2013.09.005>
- Wu, F., & Fan, W. (2017). Academic procrastination in linking motivation and achievement-related behaviours: A perspective of expectancy-value theory. *Educational Psychology*, 37(6), 695–711. <https://doi.org/10.1080/01443410.2016.1202901>
- Yurtseven, N., & Doğan, S. (2019). Structural relationships among academic procrastination, academic motivation, and problem solving skill in prep class college students. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 9(3), 849–876. <https://doi.org/10.14527/pegegog.2019.027>
- Zhang, Y., Dong, S., Fang, W., Chai, X., Mei, J., & Fan, X. (2018). Self-efficacy for self-regulation and fear of failure as mediators between self-esteem and academic procrastination among undergraduates in health professions. *Advances in Health Sciences Education*, 23(4), 817–830. <https://doi.org/10.1007/s10459-018-9832-3>
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory Into Practice*, 41(2), 64–70. https://doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429–472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>